

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA BUTURUGĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 56867/15)

HOTĂRÂRE

Art. 3 și art. 8 • Obligații pozitive • Respectarea secretului corespondenței • Violența cibernetică ca formă de violență domestică • Neîndeplinirea de către autorități a obligației de a aborda ancheta penală din perspectiva violenței conjugale • Neexaminarea pe fond a plângerii privind violența cibernetică strâns legată de plângerea privind violențe conjugale • Necesitatea de a surprinde în mod global fenomenul violenței domestice în toate formele sale

STRASBOURG

11 februarie 2020

DEFINITIVĂ

11/06/2020

Hotărârea a rămas definitivă în temeiul art. 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Buturugă împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Jon Fridrik Kjølbro, *președinte*,

Faris Vehabović,

Iulia Antoanella Motoc,

Branko Lubarda,

Carlo Ranzoni,

Georges Ravarani,

Jolien Schukking, *judcători*,

și Andrea Tamietti, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 19 noiembrie 2019 și la 14 ianuarie 2020,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la această din urmă dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 56867/15 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, doamna Gina-Aurelia Buturugă („reclamanta”), a sesizat Curtea la 11 noiembrie 2015, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamanta a fost reprezentată de L. Cojocaru, avocat în Tulcea. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul său guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanta a susținut că a fost victimă a violenței domestice și criticat lipsa de acțiune din partea autorităților statului.

4. La 29 martie 2017, cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamanta s-a născut în anul 1970 și locuiește în Tulcea.

6. Se plânge de faptul că a fost victimă a violenței domestice. Afirmă că a suferit, în cursul căsătoriei sale cu M.V., violențe fizice și amenințări cu moartea repetate, care s-au agravat în noiembrie 2013. Precizează că, în această perioadă, ea și fostul său soț discutau despre eventualitatea unui divorț și că divorțul a fost pronunțat în cele din urmă la 30 ianuarie 2014.

A. Plângerea penală referitoare la incidentele din 17 și 22 decembrie 2013

7. Reclamanta pretinde că, la 17 decembrie 2013, a fost amenințată cu moartea de către M.V.: acesta ar fi amenințat-o că o va arunca de la balcon pentru a face să se creadă că a vrut să se sinucidă. Mai susține că, la 22 decembrie 2013, M.V. a lovit-o în cap și a amenințat-o că o ucide cu un topor, apoi s-a ascuns într-una din camerele apartamentului lor și a cerut ajutor.

8. La 23 decembrie 2013, reclamanta a obținut un certificat medical care atesta că a avut nevoie de 3-4 zile de îngrijiri medicale ca urmare a leziunilor pe care le prezenta și că aceste leziuni puteau să dateze din 22 decembrie 2013.

9. Tot la 23 decembrie 2013, aceasta a depus o plângere împotriva lui M.V. la Parchetul de pe lângă Judecătoria Tulcea. La 6 ianuarie 2014, a formulat o nouă plângere împotriva lui M.V. și a repetat acuzațiile cu privire la violențele și amenințările la care fusese supusă. Reclamanta susține că autoritățile au încercat să o convingă să își retragă plângerea pe motiv că leziunile nu erau grave.

10. La o dată neprecizată, reclamanta s-a constituit parte civilă și a solicitat repararea prejudiciilor materiale și morale pe care a pretins că le-a suferit.

11. La 18 martie 2014, a solicitat, ca element probatoriu în cadrul procesului penal, o percheziție electronică a calculatorului familiei, susținând că M.V. îi consultase în mod abuziv conturile electronice, inclusiv contul său de Facebook, și că făcuse copii ale conversațiilor sale private, ale documentelor și ale fotografiilor sale. Prin ordonanța din 2 iunie 2014, parchetul a respins cererea reclamantei pe motiv că probele care ar fi putut să fie astfel obținute nu aveau legătură cu infracțiunile de amenințare și violențe pretins săvârșite de M.V.

12. La 2 iulie 2014, reclamanta a depus la dosarul parchetului o copie a hotărârii din 13 martie 2014 a Judecătoriei Tulcea prin care a fost emis un ordin de protecție în favoarea sa (infra, pct. 23).

13. La 11 septembrie 2014, reclamanta a formulat o nouă plângere penală împotriva lui M.V. pentru violarea secretului corespondenței.

14. Poliția a audiat-o pe reclamantă, precum și pe fiica sa, mama sa și cumnata, în calitate de martori. Acestea din urmă au afirmat că ruda lor le vorbise despre violențele la care fusese supusă.

15. Potrivit reclamantei, mama sa a declarat că a găzduit-o după ce a părăsit domiciliul conjugal, că ar fi făcut acest lucru de frică, și că a văzut urmele violențelor și excoriațiile cauzate de fostul ei soț. Cu toate acestea, potrivit reclamantei, polițiștii nu au consemnat în întregime declarația mamei sale pe motiv că nu ar fi fost relevantă. În plus, tot potrivit reclamantei, martorii au fost audiați nelegal, fără să fi depus jurământ, iar declarațiile lor au fost consemnate incomplet. Guvernul contestă afirmațiile reclamantei,

întemeindu-se pe procesele-verbale ale audierii martorilor care conțin semnăturile acestora.

16. La 25 noiembrie 2014, poliția l-a interogat pe M.V. în calitate de suspect.

17. Prin ordonanța din 17 februarie 2015, parchetul a dispus clasarea dosarului. Ordonanța se întemeia pe art. 193 alin. (1) și (2), art. 206 alin. (1) și pe art. 302 alin. (2) din noul Cod penal, care sancționează lovirea sau alte violențe, amenințarea și violarea secretului corespondenței (infra, pct. 32). În ordonanță, parchetul indica faptul că, la 17 decembrie 2013, reclamanta fusese într-adevăr amenințată cu moartea de către fostul său soț, dar se considera că comportamentul acestuia nu era suficient de grav pentru a fi calificat drept infracțiune. Prin urmare, i-a aplicat lui M.V. o amendă administrativă de 1 000 lei românești [RON – aproximativ 250 euro (EUR)]. În plus, parchetul a considerat că nu existau elemente care să probeze actele de violență care ar fi fost comise la 22 decembrie 2013. Astfel, potrivit parchetului, certificatul medical eliberat în ziua următoare (supra, pct. 8) proba că reclamanta a fost victima unor violențe, dar nu stabilea cu certitudine că M.V. era autorul acestora. În ceea ce privește plângerea referitoare la violarea secretului corespondenței, parchetul a respins-o ca tardivă.

18. Reclamanta a contestat ordonanța din 17 februarie 2015 în fața parchetului. Prin ordonanța din 9 martie 2015, procurorul-șef al parchetului a respins plângerea reclamantei.

19. În continuare, reclamanta a contestat ordonanțele parchetului în fața judecătorei, plângându-se în special de insuficiența probelor colectate. De asemenea, a susținut că infracțiunea de violare a secretului corespondenței trebuia examinată din oficiu, chiar și în lipsa unei plângeri oficiale formulate de partea vătămată.

20. Reclamanta pretinde că a solicitat consultarea dosarului parchetului și că, cu această ocazie, a constatat lipsa anumitor elemente probatorii, în special cererile pe care le adresase parchetului și mai multe procese-verbale ale poliției. Guvernul contestă aceste acuzații, făcând trimitere la dosarul parchetului, a cărui copie a fost transmisă Curții. Acest dosar conține copiile plângerilor penale formulate de reclamantă la 23 decembrie 2013 și la 6 ianuarie și 11 septembrie 2014 (supra, pct. 9 și 13). Dosarul conține, de asemenea, copii ale declarațiilor date de reclamantă la poliție și ale declarațiilor lui M.V. și ale martorilor (fiica, cumnata și mama reclamantei). Aceste declarații sunt semnate de autorii lor. Dosarul conține, de asemenea, o serie de cereri adresate autorităților de anchetă de către reclamantă, precum și procese-verbale redactate în cursul procedurii de către poliție.

21. Prin hotărârea definitivă din 25 mai 2015, judecătoria a respins plângerea reclamantei. Instanța a confirmat concluziile parchetului potrivit cărora amenințările la care fusese supusă reclamanta de către M.V. nu prezentau gradul de pericol social necesar pentru a fi calificate drept infracțiune și că nu exista nicio probă directă că leziunile suferite de reclamant

fuseseră cauzate de M.V. În ceea ce privește plângerea reclamantei referitoare la pretinsa violare a secretului corespondenței, instanța a decis că plângerea nu avea legătură cu obiectul cauzei și că datele publicate pe rețelele de socializare erau publice. De asemenea, instanța a respins argumentele reclamantei referitoare la neregulile comise la consemnarea declarațiilor martorilor (supra, pct. 15).

B. Cererea de obținere a unui ordin de protecție

22. La o dată neprecizată, reclamanta a solicitat judecătoriei emiterea unui ordin de protecție împotriva lui M.V., în temeiul Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice (infra, pct. 33).

23. Printr-o hotărârea executorie din 13 martie 2014, judecătoria a hotărât, pe baza declarației mamei reclamantei, audiată în calitate de martor, și pe baza certificatului medico-legal din 23 decembrie 2013 (supra, pct. 8), că M.V. a agresat-o și a amenințat-o pe fosta lui soție. Prin urmare, a admis cererea reclamantei și a emis un ordin de protecție valabil pentru o perioadă de 6 luni, redactat în termenii următori:

„Pe durata ordinului de protecție, [instanța] stabilește următoarele măsuri în sarcina pârâtului:

- eliberarea imobilului situat în Tulcea [...];
- obligația de a păstra o distanță minimă de 200 m față de reclamantă;
- interdicția de a se deplasa la adresa părinților reclamantei în Tulcea [...];
- interdicția de a lua orice contact prin telefon, corespondență sau în orice alt mod cu reclamanta.”

24. La 17 martie 2014, poliția l-a informat pe M.V. cu privire la ordinul de protecție emis împotriva sa. Guvernul a transmis copii ale celor două procese-verbale întocmite în acest scop de Poliția Tulcea, care includeau și semnătura reclamantului.

25. Între timp, M.V. a formulat apel împotriva hotărârii sus-menționate. Prin hotărârea din 18 septembrie 2014, Tribunalul Tulcea a respins apelul și a confirmat faptele reținute de judecătoria.

26. Reclamanta susține că poliția a pus în aplicare cu întârziere ordinul de protecție și că M.V. nu l-a respectat. Precizează că acesta din urmă s-a aflat în apropierea locuinței părinților săi și că a primit amenințări din partea acestuia prin intermediul unui membru al familiei sale. Mai adaugă că fostul soț a contactat-o prin intermediul unui mediator pentru a o convinge să își retragă plângerile penale în schimbul unui partaj mai favorabil al bunurilor comune, amenințând-o totodată că va depune plângere penală împotriva ei pentru calomnie. Susține, de asemenea, că M.V. a intrat în contact cu mama și fiica sa și că a informat poliția despre acest lucru în mai multe rânduri, dar fără succes.

27. Guvernul susține că nu a identificat în dosarul autorităților interne nicio cerere de protecție formulată de reclamantă în perioada de punere în aplicare a ordinului de protecție, și anume până la 13 septembrie 2014 (supra, pct. 23) și că reclamanta nu a solicitat reînnoirea ordinului după 13 septembrie 2014.

C. Incidentul survenit la 29 octombrie 2015

28. Reclamanta se referă, de asemenea, la un incident survenit la 29 octombrie 2015, în cursul căruia M.V. a urmărit-o pe stradă. Afirmă că a sesizat Poliția Tulcea la 3 noiembrie 2015 pentru a solicita înregistrările camerelor de supraveghere instalate în apropierea locurilor publice unde a declarat că fusese urmărită de M.V.

29. Guvernul indică faptul că procedura privind hărțuirea se afla la parchet la momentul schimbului de observații în prezenta cauză (27 iulie 2017). În cadrul acestei proceduri, poliția a audiat-o pe reclamantă și pe fostul său soț și a obținut înregistrările camerelor de supraveghere situate în apropierea locului indicat de reclamantă. Martorul care o însoțea pe reclamantă în timpul incidentului nu a putut să fie audiat deoarece între timp a plecat în străinătate.

30. Părțile nu au informat Curtea cu privire la rezultatul acestei proceduri.

II. DREPTUL INTERN ȘI DREPTUL INTERNAȚIONAL RELEVANTE

A. Dreptul intern

31. Dispozițiile relevante în speță din vechiul Cod penal român, în special cele referitoare la infracțiunile de lovire și alte violențe și amenințare, sunt descrise în hotărârea *E.M. împotriva României* (nr. 43994/05, pct. 41, 30 octombrie 2012). Fostul Cod penal conținea, de asemenea, următoarea dispoziție:

Articolul 195 – Violarea secretului corespondenței

„1. Deschiderea unei corespondențe adresate altuia ori interceptarea unei convorbiri sau comunicări efectuate prin telefon, telegraf sau prin alte mijloace de transmitere la distanță, fără drept, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

[...]

3. Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.
[...]

32. Dispozițiile relevante în speță din noul Cod penal, în vigoare de la 1 februarie 2014, sunt redactate după cum urmează:

Articolul 193 – Lovirea sau alte violențe

„1. Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

2. Fapta prin care se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de cel mult 90 de zile, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani sau cu amendă.

3. Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.”

Articolul 199 – Violența în familie

„1. Dacă faptele prevăzute în art. 188 [omor], art.189 [omor calificat] și art. 193-195 [lovire și alte violențe, vătămarea corporală și vătămarile cauzatoare de moarte] sunt săvârșite asupra unui membru de familie, maximul special al pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.

2. În cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193 și art. 196 [vătămarea corporală din culpă], acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu. Împăcarea înlătură răspunderea penală.”

Articolul 206 – Amenințarea

„1. Fapta de a amenința o persoană cu săvârșirea unei infracțiuni sau a unei fapte păgubitoare îndreptate împotriva sa ori a altei persoane, dacă este de natură să îi producă o stare de temere, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă, fără ca pedeapsa aplicată să poată depăși sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea care a format obiectul amenințării.”

Articolul 302 – Violarea secretului corespondenței

„1. Deschiderea, sustragerea, distrugerea sau reținerea, fără drept, a unei corespondențe adresate altuia, precum și divulgarea fără drept a conținutului unei asemenea corespondențe, chiar atunci când aceasta a fost trimisă deschisă ori a fost deschisă din greșeală, se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

2. Interceptarea, fără drept, a unei convorbiri sau a unei comunicări efectuate prin telefon sau prin orice mijloc electronic de comunicații se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

[...]

7. Pentru faptele prevăzute la alin. (1), acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.”

Articolul 360 – Accesul ilegal la un sistem informatic

„1. Accesul, fără drept, la un sistem informatic se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

2. Fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită în scopul obținerii de date informatice, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

[...].”

33. Dispozițiile relevante în speță din Legea nr. 217/2003 (supra, pct. 22) sunt rezumate în hotărârea *E.M. împotriva României* (citată anterior, pct. 43-45). În special, Legea nr. 217/2003 definește astfel formele în care se manifestă violența domestică:

Articolul 4

„Violența în familie se manifestă sub următoarele forme:

- a) violența verbală [...];
- b) violența psihologică – impunerea voinței sau a controlului personal [...], controlul vieții personale [...], supravegherea locuinței, a locului de muncă sau a altor locuri frecventate de victimă [...];
- c) violența fizică [...];
- d) violența sexuală [...];
- e) violența economică [...];
- f) violența socială [...];
- g) violența spirituală [...]

B. Dreptul internațional

34. Dreptul internațional relevant în materie este prezentat parțial în hotărârea *Opuz împotriva Turciei* (nr. 33401/02, pct. 72-82, CEDO 2009).

1. Sistemul Organizației Națiunilor Unite

35. În observațiile sale finale cu privire la Raportul combinat al rapoartelor periodice 7 și 8 privind România¹, examinate la 6 iulie 2017, Comitetul Organizației Națiunilor Unite pentru eliminarea discriminării față de femei și-a exprimat îngrijorarea față de semnalarea de către autoritățile de anchetă a cazurilor de violență bazată pe gen împotriva femeilor și fetelor, în special a unor cazuri de violențe psihologice și economice, hărțuire sexuală și viol conjugal. Comitetul Organizației Națiunilor Unite a recomandat, între altele, ca autoritățile române să se asigure că toate cazurile semnalate de violență de gen împotriva femeilor și fetelor fac obiectul unor anchete corespunzătoare, că autorii unor astfel de violențe sunt trimiși în judecată și că pedepsele aplicate sunt proporționale cu gravitatea infracțiunii.

36. Potrivit unui raport² privind violența cibernetică împotriva femeilor și a fetelor, emis în 2015 de o comisie specializată din cadrul Organizației Națiunilor Unite (*The UN Broadband Commission for digital development working group on broadband and gender*), violența cibernetică împotriva femeilor și fetelor trebuie abordată din perspectiva definiției pe care Organizația Națiunilor Unite o dă violenței împotriva femeilor și fetelor. Potrivit acestui raport, violența cibernetică prezintă astfel următoarele specificități [traducerea grefei]:

„Termenul «cibernetic» este utilizat pentru a înțelege diferitele moduri în care Internetul exacerbează, amplifică sau răspândește abuzul. Spectrul complet de

¹ <https://www.ohchr.org/EN/Countries/ENACARegion/Pages/ROIndex.aspx>

² <https://en.unesco.org/sites/default/files/genderreport2015final.pdf>

comportamente variază de la hărțuirea on-line la dorința de a provoca vătămări fizice, inclusiv [săvârșirea de] agresiuni sexuale, omor și [incitări la] sinucidere. Violența cibernetică îmbracă forme diferite, iar tipurile de comportament observate în cadrul acesteia de la apariția sa s-au schimbat rapid – și, în absența controlului, vor continua să evolueze – pe măsură ce platformele și instrumentele digitale și virtuale se răspândesc.”

Raportul prezintă un inventar al formelor pe care le poate lua violența cibernetică împotriva femeilor și identifică șase categorii: intruziunea (*hacking*), imitarea (*impersonation*), supravegherea (*tracking*), urmărirea/spamming-ul, recrutarea și distribuirea cu rea-voință. Raportul definește intruziunea ca fiind folosirea tehnologiei pentru a obține acces ilegal sau neautorizat la sisteme sau resurse pentru a obține informații cu caracter personal, pentru a le modifica sau pentru a insulta victima, de exemplu sub forma violării parolei și a controlului funcționalității calculatorului. Supravegherea implică folosirea tehnologiei pentru a monitoriza activitățile și comportamentele victimei, în timp real sau cronologic (de exemplu, prin supravegherea GPS sau prin monitorizarea cheilor de acces pentru a recrea activitățile victimei pe calculator).

2. Sistemul Consiliului Europei

37. Dispozițiile Convenției privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice („Convenția de la Istanbul”) sunt descrise în cauza *M.G. împotriva Turciei* (nr. 646/10, pct. 54, 22 martie 2016). Convenția respectivă a intrat în vigoare în România la 1 septembrie 2016.

38. Convenția de la Istanbul include în special dispozițiile următoare:

Articolul 3 – Definiții

„În scopul prezentei convenții:

a) «violența împotriva femeilor» este înțeleasă drept o încălcare a drepturilor omului și o formă de discriminare împotriva femeilor și va însemna toate acțiunile de violență de gen care rezultă în sau care sunt probabile a rezulta în vătămarea sau suferința fizică, sexuală, psihologică sau economică cauzată femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acțiuni, constrângerea sau deprivarea arbitrară de libertate, indiferent dacă se produce în public sau în viața privată;

b) «violența domestică» va însemna toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care se produc în mediul familial sau domestic ori între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima;

[...]”

39. Convenția conține, de asemenea, la Capitolul V, dispoziții de drept material și definește mai multe tipuri de violență domestică, inclusiv violența psihologică, hărțuirea, violența fizică sau sexuală (art. 33-36). Art. 33 și art. 34, relevante în speță, sunt redactate după cum urmează:

Articolul 33 – Violența psihologică

„Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că este incriminat comportamentul intenționat de prejudiciere a integrității psihologice a unei persoane prin constrângere sau amenințări.”

Articolul 34 – Hărțuirea

„Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că este incriminat comportamentul intenționat de angajare repetată într-un comportament amenințător direcționat către o altă persoană, determinând-o pe aceasta să se teamă pentru siguranța sa.”

40. Grupul de lucru al Consiliului Europei privind hărțuirea online și alte forme de violență on-line, în special împotriva femeilor și copiilor, a propus, într-un studiu din 2018³ (*Mapping study on cyber violence*), următoarea definiție [traducerea grefei]:

„Violența cibernetică reprezintă utilizarea sistemelor informatice pentru a cauza, a facilita sau a amenința persoane, ceea ce provoacă sau este probabil să provoace vătămări sau suferințe fizice, sexuale, psihologice sau economice și poate include exploatarea unor circumstanțe, caracteristici sau vulnerabilități individuale.”

Studiul precizează că anumite forme de infraționalitate cibernetică, cum ar fi accesul ilegal la date cu caracter personal intime sau distrugerea de date, pot fi, de asemenea, considerate acte de violență cibernetică. De asemenea, oferă un inventar al acțiunilor legate de violența cibernetică împotriva femeilor: violări informatice ale vieții private (*ICT-related violations of privacy*), infrațiuni informatice motivate de ură (*ICT-related hate crimes*), hărțuire cibernetică, amenințări cibernetic directe cu violențe fizice, infrațiuni informatice (*cybercrime*) și exploatarea sexuală și abuzuri sexuale împotriva copiilor în mediul on-line. Violările informatice ale vieții private includ intruziunile în computer și preluarea, partajarea și manipularea de date și imagini, inclusiv a datelor intime. Supravegherea cibernetică (*cyberstalking*) reprezintă o supraveghere on-line. Aceasta include o serie de comportamente repetate și intruzive, cum ar fi urmărirea, hărțuirea și amenințările, și generează frică victimei. Studiul face trimitere, de asemenea, la cercetări potrivit cărora supravegherea cibernetică de către parteneri intimi are loc adesea în contextul violenței conjugale și reprezintă o formă de control coercitiv.

C. Datele disponibile în Uniunea Europeană

41. Un sondaj european efectuat în perioada martie-septembrie 2012 de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene a constatat că 30% dintre femeile din România au declarat că au fost victime ale violenței fizice și/sau sexuale săvârșite de un partener sau un terț și 39% dintre femeile din

³ <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-study-provisional/16808c4914>

România au raportat că au fost supuse unei forme de violență psihologică din partea unui partener. Potrivit concluziilor unui raport publicat în martie 2014, în Uniunea Europeană, violența împotriva femeilor constituie, în principal, acțiunea unui partener actual sau anterior, 22% dintre femei raportând că au fost victime ale unor violențe fizice sau sexuale în cadrul cuplului. În plus, 33% dintre femei au semnalat astfel de violențe din partea partenerului de viață sau a unui terț⁴. Potrivit aceluiași raport, 5% dintre femeile cu vârsta de peste 15 de ani au fost deja victime ale hărțuirii cibernetice⁵.

42. Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați a publicat în 2017 un raport privind violența cibernetică împotriva femeilor și fetelor⁶. Potrivit raportului, deși încă lipsesc date statistice, studiile existente sugerează că femeile sunt mai vizate decât bărbații de anumite forme de violență cibernetică. Raportul citează experți potrivit cărora ar fi mai adecvat ca violența cibernetică să fie considerată o extindere a violenței off-line. Potrivit acestui raport, poliția face adesea o distincție greșită între violența cibernetică împotriva femeilor și fetelor săvârșită on-line și cea săvârșită off-line, considerând că practicile la care sunt supuse victimele sunt mai degrabă „incidente” decât comportamente sistematice continue. Raportul include, de asemenea, pasajele următoare:

„Violența cibernetică împotriva femeilor și fetelor se prezintă sub diferite forme, inclusiv: urmărirea pe ascuns în mediul on-line, pornografia împotriva voinței acestora (sau «pornografie din răzbunare»), insultele de gen și hărțuirea de gen, umilirea femeilor și fetelor (*slut shaming*), pornografia nesolicitată, șantajul sexual («*sextorsion*») amenințările cu violul și cu moartea, divulgarea de informații cu caracter personal (*doxing*) și traficul facilitate prin mijloace electronice.

[...]

Urmărirea pe ascuns on-line reprezintă un tip de urmărire prin intermediul e-mailurilor, al mesajelor text (sau on-line) sau al Internetului. Implică incidente repetate, care separat pot fi acte inofensive sau nu, dar care, acumulate, pot genera victimei un sentiment de insecuritate, îi provoacă un anumit nivel de suferință, teamă sau panică.

La fel ca violența între parteneri intimi produsă off-line, violența cibernetică împotriva femeilor se poate manifesta sub diferite forme: sexuală, psihologică și, din ce în ce mai des, economică, informațiile difuzate on-line punând în pericol locul de muncă al victimei sau eficacitatea căutărilor viitoare ale unui loc de muncă. De asemenea, nu trebuie subestimate potențialele efecte psihologice ale acestor violențe săvârșite în spațiul cibernetic [...].”

⁴ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf (a se vedea pag. 28, 29 et 74).

⁵ *Ibidem*, pag. 87

⁶ <https://eige.europa.eu/publications/cyber-violence-against-women-and-girls>

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 ȘI 8 DIN CONVENȚIE

43. Reclamanta denunță lipsa de eficacitate a anchetei penale privind actele de violență conjugală la care pretinde că a fost supusă. Se plânge că siguranța sa personală nu a fost asigurată în mod adecvat. Critică, de asemenea, refuzul autorităților de a examina plângerea sa privind violarea secretului corespondenței sale de către fostul soț. Invocă art. 5, 6 și 8 din Convenție.

44. Curtea reamintește că, în temeiul principiului *jura novit curia*, este responsabilă cu încadrarea juridică a faptelor cauze; nu este obligată de motivele de drept invocate de reclamant în temeiul Convenției și al protocoalelor la aceasta și poate decide ce încadrare juridică să dea faptelor corespunzătoare unui capăt de cerere examinându-l în contextul articolelor sau dispozițiilor Convenției, altele decât cele invocate de reclamant [*Radomilja și alții împotriva Croației* (MC), nr. 37685/10, pct. 114 și 126, 20 martie 2018]. În speță, având în vedere împrejurările invocate de reclamantă și formularea capetelor sale de cerere, Curtea le va examina din perspectiva art. 3 și 8 din Convenție (a se vedea, pentru o abordare similară, *E.S. și alții împotriva Slovaciei*, nr. 8227/04, pct. 25-44, 15 septembrie 2009). Aceste dispoziții sunt redactate după cum urmează:

Articolul 3

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

Articolul 8

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

45. Guvernul ridică mai multe excepții de inadmisibilitate a căror relevanță este contestată de reclamantă.

1. Cu privire la punerea în aplicare a ordinului de protecție

46. Guvernul susține, pe de o parte, că reclamanta nu a epuizat căile de atac interne întrucât nu a sesizat autoritățile pentru a se plânge de un incident

care a avut loc în perioada de valabilitate a ordinului de protecție emis de instanțele interne (supra, pct. 23 și 27) și, pe de altă parte, că plângerea sa este tardivă, întrucât, în opinia sa, a fost prezentată Curții la mai mult de 6 luni de la data încetării ordinului, și anume 13 septembrie 2014.

47. Reclamanta consideră că termenul de 6 luni în prezenta cauză a început să curgă la 25 mai 2015, data deciziei definitive a judecătorei (supra, pct. 21).

48. Curtea consideră că excepțiile ridicate de Guvern sunt mai degrabă argumente de fond în sensul că se referă la eficacitatea mecanismelor de protecție a victimelor violenței conjugale instituite de legislația internă. Observă că reclamanta a epuizat căile de atac pe care le avea la dispoziție, întrucât a depus plângeri penale împotriva fostului soț (supra, pct. 9) și a utilizat, de asemenea, dispozițiile Legii nr. 217/2003 pentru a se emite un ordin de protecție împotriva fostului soț (supra, pct. 22). Întrebarea dacă protecția acordată reclamantei prin acest ordin a fost sau nu a fost eficace constituie un argument de fond pe care Curtea îl va examina în continuare (infra, pct. 71). În plus, Curtea consideră că, în speță, ar trebui să fie luate în considerare în ansamblu toate căile de atac de care dispunea reclamanta (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kalucza împotriva Ungariei*, nr. 57693/10, pct. 49-50, 24 aprilie 2012) și că ar fi o abordare formalistă să scindeze capătul de cerere și să calculeze în speță termenul de 6 luni începând cu 13 septembrie 2014, dată la care a încetat ordinul de protecție, în timp ce capătul de cerere al reclamantei vizează, de asemenea, ancheta penală privind amenințare, lovire și alte violențe care s-a finalizat prin decizia din 25 mai 2015 a judecătorei (supra, pct. 21; pentru o examinare cuprinzătoare a tuturor căilor de atac aflate la dispoziția reclamantei – victimă a violenței domestice, a se vedea *Bălșan împotriva României*, nr. 49645/09, pct. 64-69, 23 mai 2017). Prin urmare, Curtea respinge excepțiile Guvernului.

2. Cu privire la plângerea referitoare la violarea secretului corespondenței

49. Guvernul susține că nu au fost epuizate căile de atac interne în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe violarea secretului corespondenței reclamantei. În această privință, susține că partea în cauză nu a formulat o acțiune în răspundere civilă delictuală împotriva fostului soț, acțiune care, în opinia sa, era mai adecvată, având în vedere faptul că reclamanta s-a plâns de violarea corespondenței sale de către o persoană particulară.

50. Reclamanta estimează că a epuizat căile de atac pe care le avea la dispoziție.

51. Curtea consideră că această excepție este strâns legată de fondul capătului de cerere al reclamantei și decide pe cale de consecință să o conexeze cu fondul (infra, pct. 73).

3. Cu privire la alte motive de inadmisibilitate

52. Constatând că aceste capete de cerere nu sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea le declară admisibile.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Reclamanta

53. Reclamanta consideră că statul român nu și-a respectat obligațiile sale pozitive. Susține că autoritățile nu au abordat cauza ca fiind o cauză de violență conjugală, ci doar o simplă cauză de violență între persoane particulare și că nu au desfășurat ancheta cu diligența impusă unui astfel de infracțiuni, care au fost săvârșite într-un loc privat și sunt dificil de probat. Mai adaugă că autoritățile au rămas pasive: nu au audiat vecinii, nu au supravegheat comunicațiile și nu au făcut apel la măsuri de anchetă specifice.

54. Susține că ordinul de protecție a fost pus în aplicare de poliție cu întârziere și în mod incomplet. În opinia sa, poliția nu i-a comunicat imediat fostul său soț conținutul ordinului și, în perioada de validitate a ordinului, autoritățile au ignorat comportamentul abuziv al acestuia, care ar fi încercat să o intimideze în cursul procedurii de partaj al bunurilor, neprezentându-se la ședințele de judecată și recurgând la mediatori care ar fi hărțuit-o (supra, pct. 26).

55. Susține că actele de violare a secretului corespondenței de care l-a acuzat pe fostul său soț au caracter penal și că sunt direct legate de acte de violențe, amenințări și intimidări la care susține că a fost supusă. Aceasta consideră că autoritățile erau obligate să examineze din oficiu aceste fapte, fără să le fi sesizat în prealabil, și că, prin urmare, nu era obligată să depună plângere în termenul prevăzut de lege.

56. Reclamanta consideră că atitudinea autorităților l-a încurajat pe fostul său soț să continue să se comporte liber din moment ce, potrivit acesteia, era conștient de clemența instituțiilor statului.

b) Guvernul

57. Guvernul consideră că ancheta penală desfășurată în speță a fost efectivă. Indică faptul că cadrul de reglementare era adecvat și este în vigoare de la intrarea în vigoare a noului Cod penal. Consideră că reclamanta a denunțat un incident privind violențe fizice la 22 decembrie 2013 și două incidente privind violențe verbale survenite la 17 și la 22 decembrie 2013. Arată că reclamanta a beneficiat de măsuri de protecție întemeiate pe Legea nr. 217/2013, dar pretinde că nivelul probatoriu necesar pentru impunerea unor astfel de măsuri nu este același cu cel necesar pentru pronunțarea unei

condamnări penale. Indică faptul că, în cursul anchetei penale, au fost audiați toți martorii care puteau cunoaște detaliile cauzei. Probele au fost examinate în mod corespunzător, nu exista nicio probă directă a agresării reclamantei, iar reclamanta nu a sesizat autoritățile imediat după incidentele denunțate, ci câteva zile mai târziu. Potrivit Guvernului, cauza diferă de cauzele *E.M. împotriva României* (nr. 43994/05, 30 octombrie 2012) și *Bălșan* (citată anterior) prin lipsa unor probe directe și prin caracterul punctual al violențelor fizice.

58. În ceea ce privește caracterul efectiv al măsurilor de protecție, Guvernul arată că ordinul de protecție emis de instanțe a acoperit perioada cuprinsă între 13 martie și 13 septembrie 2014 (supra, pct. 23). Consideră că autoritățile au acționat cu celeritate acordând reclamantei o măsură de protecție timp de 6 luni, perioadă suficientă pentru soluționarea problemelor dintre soți. Afirmă că autoritățile polițienești au avut o întârziere de 3 zile în punerea în aplicare a ordinului de protecție din cauza lipsei de la domiciliu a fostului soț, dar că respectiva întârziere nu a cauzat niciun prejudiciu reclamantei. Guvernul adaugă că aceasta nu a adus la cunoștința autorităților niciun incident survenit în perioada acoperită de ordinul de protecție (supra, pct. 27), incidentul semnalat de partea în cauză a avut loc la 29 octombrie 2015 (supra, pct. 28), cu alte cuvinte în afara acestei perioade, și a fost examinat în mod corespunzător.

59. În sfârșit, Guvernul indică faptul că statul român și-a îndeplinit obligațiile pozitive reglementând infracțiunea de violare a secretului corespondenței. Acest fapt explică decizia legiuitorului de a condiționa declanșarea unei proceduri penale de plângerea prealabilă a persoanei vătămate, asigurându-se că victimele au dreptul de a decide dacă să facă sau să nu facă publice, în cadrul unei proceduri judiciare, aspecte legate de viața lor privată. Guvernul arată că termenul de 3 luni pentru formularea unei plângeri prelabile este adecvat și suficient și că condițiile formale cerute pentru această plângere nu sunt excesive. Indică faptul că, în speță, reclamanta a formulat plângerea după depășirea termenului de 3 luni și că, în plus, nu s-a prevalat de posibilitatea de a sesiza instanțele cu o acțiune civilă împotriva fostului soț (supra, pct. 49).

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

60. Curtea reamintește că, în coroborare cu art. 3, obligația impusă de art. 1 din Convenție Înalțelor Părți Contractante de a garanta oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile consacrate de Convenție le împune să ia măsurile corespunzătoare pentru a împiedica ca aceste persoane să fie supuse torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane ori degradante, chiar și administrate de persoane particulare. Copiii și, în special, alte persoane vulnerabile, între care și victimele violenței domestice, au dreptul la

protecție din partea statului, sub forma unei prevenții eficiente, protejând astfel aceste persoane față de forme atât de grave de atingeri aduse integrității persoanei (*Opuz împotriva Turciei*, nr. 33401/02, pct. 159, CEDO 2009, și *Bălșan*, citată anterior, pct. 57). Aceste obligații pozitive, care se suprapun adesea, constau în: a) obligația de a lua măsuri rezonabile pentru a preveni relele tratamente de care autoritățile aveau sau ar fi trebuit să aibă cunoștință și b) obligația procedurală de a efectua o anchetă efectivă în cazul în care o persoană pretinde în mod întemeiat că a suferit rele tratamente (*Bălșan*, citată anterior, pct. 57).

61. Pentru a putea vorbi despre o obligație pozitivă, trebuie să se stabilească faptul că autoritățile aveau sau ar fi trebuit să aibă cunoștință la momentul faptei despre existența unui risc real și imediat ca o persoană identificată să fie supusă unor rele tratamente ca urmare a faptelor penale ale unui terț și că nu au luat, în cadrul puterilor lor, măsuri care ar fi putut fi considerate în mod rezonabil ca fiind de natură să evite acel risc (*Dorđević împotriva Croației*, nr. 41526/10, pct. 139, CEDO 2012). În plus, Curtea a hotărât că statele au obligația pozitivă de a stabili și de a pune efectiv în aplicare un sistem de sancționare a oricăror forme de violență domestică și de a oferi garanții procedurale suficiente victimelor (*Opuz*, citată anterior, pct. 145, și *Bălșan*, citată anterior, pct. 57 *in fine*).

62. Curtea subliniază, de asemenea, că, deși art. 8 din Convenție urmărește în esență să protejeze persoana împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, poate impune statului obligații pozitive inerente respectării efective a drepturilor pe care le garantează [*Bărbulescu împotriva României* (MC), nr. 61496/08, pct. 108 *in fine*, 5 septembrie 2017 (extrase)]. Alegerea măsurilor care pot garanta respectarea art. 8 din Convenție în relațiile dintre indivizi ține, în principiu, de marja de apreciere a statelor contractante. Există în fapt diferite modalități de asigurare a respectării vieții private, iar natura obligației statului depinde de aspectul vieții private care este în joc [*Söderman împotriva Suediei* (MC), nr. 5786/08, pct. 79, CEDO 2013, cu trimiterile citate).

b) Aplicarea principiilor generale în prezenta cauză

63. În ceea ce privește situația de fapt din cauză, Curtea observă că Guvernul nu contestă în mod expres aplicabilitatea în speță a art. 3 din Convenție (supra, pct. 57). Notează că Guvernul nu contestă nici faptul că este aplicabil dreptul reclamantei la respectarea vieții private și a corespondenței sale, astfel cum este garantat de art. 8 din Convenție. În această privință, argumentele Guvernului urmăresc mai degrabă să susțină că autoritățile naționale și-au respectat obligațiile pozitive care le reveneau în temeiul Convenției, punând la dispoziția reclamantei căi de atac capabile să permită examinarea capetelor sale de cerere și, dacă este cazul, să îi acorde despăgubiri (supra, pct. 49 și 59).

64. Curtea observă, în continuare, că reclamanta denunță o serie de deficiențe ale sistemului de protecție a victimelor violenței conjugale, pe care le va examina în continuare.

i. Cu privire la ancheta privind relele tratamente

65. Astfel cum a constatat deja în hotărârea *Bălșan* (citată anterior, pct. 63), Curtea reține că, în speță, reclamanta avea la dispoziție un cadru de reglementare întemeiat în special pe dispozițiile Codului penal, care sancționa mai sever violența domestică (supra, pct. 32), și pe cele ale Legii nr. 217/2003 (supra, pct. 32) pentru a se plânge de violențele la care pretinde că a fost supusă și pentru a solicita protecția autorităților. În continuare, Curtea va examina dacă normele și practicile în litigiu – în special respectarea de către autoritățile naționale a normelor procedurale relevante și modul în care au fost puse în aplicare mecanismele de drept penal în speță – au fost atât de deficitare încât să constituie o încălcare a obligațiilor pozitive care îi reveneau statului pârât în temeiul Convenției (*Valiulienė împotriva Lituaniei*, nr. 33234/07, pct. 79, 26 martie 2013).

66. Curtea notează că reclamanta a sesizat autoritățile la 23 decembrie 2013 și la 6 ianuarie 2014, pentru a denunța comportamentul violent al fostului său soț (supra, pct. 9). În temeiul unui certificat medico-legal (supra, pct. 8), aceasta a făcut referire în special la amenințările și la actele de violență pretins săvârșite asupra sa de către fostul soț. Cu toate acestea, Curtea constată că autoritățile nu au abordat faptele din prezenta cauză din punct de vedere al violenței conjugale. Astfel, Curtea constată că decizia parchetului din 17 februarie 2015 de a clasa cauza s-a întemeiat pe articolele din noul Cod penal care sancționează violența între persoane particulare, nu pe dispozițiile codului care sancționau mai sever violența conjugală (supra, pct. 17; pentru dispozițiile din noul Cod penal, a se vedea supra, pct. 32). În continuare, Curtea observă că, prin decizia din 25 mai 2015, judecătoria nu a dat o altă calificare juridică faptelor de care fostul soț era acuzat (supra, pct. 21).

67. Curtea subliniază diligența deosebită pe care o impune tratarea plângerilor privind violența domestică și consideră că particularitățile violenței domestice, astfel cum sunt recunoscute în Convenția de la Istanbul (supra, pct. 38), trebuie să fie luate în considerare în cadrul procedurilor interne (*M.G. împotriva Turciei*, citată anterior, pct. 93). În speță, constată că ancheta internă efectuată de autoritățile naționale nu a ținut seama de aceste particularități.

68. În plus, Curtea estimează că concluziile la care a ajuns judecătoria sunt discutabile. Astfel, notează că instanța a concluzionat că amenințările la care a fost expusă reclamanta nu erau suficient de grave pentru a fi calificate drept infracțiuni și că nu exista nicio probă directă a faptului că leziunile suferite de partea în cauză fuseseră cauzate de fostul său soț (supra, pct. 21). Curtea nu este convinsă că astfel de concluzii aveau efectul disuasiv capabil să prevină un fenomen atât de grav precum violența conjugală. În plus, deși nicio

autoritate internă nu a contestat realitatea și gravitatea leziunilor suferite de reclamantă, nu a existat niciun element al anchetei care să permită identificarea persoanei răspunzătoare. Astfel, observă că organele de anchetă s-au limitat la a le audia în calitate de martori rudele reclamantei (mama sa, fiica sa și cumnata sa; supra, pct. 14), dar nu a fost prezentat niciun alt element probatoriu care să identifice originea leziunilor suferite de reclamantă și, după caz, persoanele răspunzătoare. Într-un caz precum cea prezentă din speță, care privește presupuse acte de violență domestică, organelor de anchetă le revenea sarcina de a lua măsurile necesare pentru a clarifica circumstanțele cauzei; astfel de măsuri ar fi putut include, de exemplu, audierea unor martori suplimentari, cum ar fi vecini, sau confruntarea martorilor și a părților (a se vedea, *mutatis mutandis*, *E.M. împotriva României*, pct. 66 și 68).

69. În continuare, trebuie arătat că Guvernul susține că eficacitatea anchetei a fost compromisă de faptul că reclamanta nu a sesizat autoritățile decât la câteva zile după incidentele denunțate, și că violența fizică pe care o suferise avea un caracter punctual (supra, pct. 57). Cu toate acestea, Curtea nu vede în acest fapt un argument decisiv. În fapt, notează că reclamanta a sesizat autoritățile în termenele legale și că în niciun moment autoritățile de anchetă nu au informat-o cu privire la tardivitatea plângerii sale privind amenințare și acte de violență. Incidentele denunțate de reclamantă au avut loc la 17 și la 22 decembrie 2013 (supra, pct. 7), în timp ce prima plângere a fost prezentată de reclamantă la 23 decembrie 2013 (supra, pct. 9); nu se poate afirma că a existat o întârziere excesivă între fapte și sesizarea autorităților. Prin urmare, în circumstanțele prezentei cauze, comportamentul reclamantei nu demonstrează o lipsă de diligență din partea sa, cu atât mai mult cu cât impactul psihologic este un aspect important care trebuie luat în considerare în cauzele de violență domestică (*Valiulienë*, citată anterior, pct. 69). În plus, Guvernul nu a probat în fața Curții că termenul de depunere a plângerilor a avut consecințe directe asupra anchetei, făcând imposibilă, de exemplu, examinarea anumitor elemente materiale de probă sau audierea anumitor martori.

70. De asemenea, Curtea nu poate acorda o pondere decisivă faptului că reclamanta nu a denunțat autorităților decât un singur incident care implica violența fizică. Reține că reclamanta a obținut un certificat medico-legal care atesta că avea nevoie de 3 până la 4 zile de îngrijiri medicale din cauza leziunilor pe care le prezenta (supra, pct. 8) și că Guvernul nu a contestat gravitatea leziunilor (supra, pct. 57). Curtea observă, în continuare, că nu a fost prezentat niciun element nici în fața autorităților naționale, nici în fața sa pentru a examina prezenta cauză dintr-o altă perspectivă decât cea a violenței conjugale, iar caracterul punctual al incidentului denunțat nu poate conduce la o concluzie diferită.

71. Este adevărat că reclamanta a utilizat cu succes dispozițiile Legii nr. 217/2003 și că, la 13 martie 2014, judecătoria a pronunțat un ordin de protecție în favoarea sa pentru o perioadă de 6 luni (supra, pct. 23). De

asemenea, relevă că reclamanta susține că fostul soț nu a respectat dispozițiile ordinului de protecție (supra, pct. 26). Cu toate acestea, Curtea observă că afirmațiile potrivit cărora partea în cauză a sesizat poliția în această privință nu sunt susținute de elementele de probă depuse la dosar de către părți (supra, pct. 26-27). Cu toate acestea, Curtea notează că ordinul de protecție a fost emis pentru o perioadă ulterioară incidentelor din 17 și din 22 decembrie 2013 denunțate de reclamantă și că efectele acestui ordin nu au avut niciun efect asupra eficacității anchetei penale efectuate în speță.

72. Prin urmare, Curtea consideră că, deși cadrul juridic pus în aplicare de statul pârât oferea reclamantei o formă de protecție (supra, pct. 65), aceasta a intervenit după actele de violență denunțate și nu a putut remedia carențele anchetei.

ii. Cu privire la ancheta referitoare la violarea secretului corespondenței

73. Curtea observă că Codul penal român sancționează în mod expres infracțiunea de violare a secretului corespondenței (în ambele versiuni ale codului succesiv în vigoare, a se vedea supra, pct. 31 și 32). De asemenea, observă că reclamanta a sesizat autoritățile naționale în cadrul procedurii penale pentru violențe și amenințare pentru a se plânga că fostul său soț ar fi avut acces fără drept la comunicațiile sale electronice și ar fi realizat copii ale acestora (supra, pct. 11 și 14). Organele de cercetare penală nu au informat-o în niciun moment pe reclamantă că faptele de care îl acuza pe fostul său soț nu erau de natură penală și nici Guvernul nu a susținut în fața Curții că, în speță, calea penală era inadecvată. Argumentul Guvernului constă mai degrabă în a afirma că reclamanta nu a ales calea de atac cea mai oportună în speță și că ar fi trebuit să introducă o acțiune în răspundere civilă delictuală, întrucât faptele în cauză priveau o persoană particulară (supra, pct. 49). Or, Curtea consideră că reclamanta s-a prevalat de o cale de atac pe care dreptul intern i-o pune la dispoziție și că a epuizat astfel căile de atac disponibile. Existența unei căi de atac alternative nu poate conduce la o concluzie diferită [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Aquilina împotriva Maltei (MC)*, nr. 25642/94, pct. 39 *in fine*, CEDO 1999-III, și *M.K. împotriva Greciei*, nr. 51312/16, pct. 55 *in fine*, 1 februarie 2018]. Rezultă că excepția preliminară ridicată de Guvern (supra, pct. 49), și care a fost conexată cu fondul (supra, pct. 51), trebuie să fie respinsă.

74. Curtea notează în continuare că reclamanta susține că a sesizat autoritățile care examinaseră deja plângerea sa penală privind violențe și amenințare, întrucât, în opinia sa, exista o legătură directă între violarea corespondenței sale de către fostul soț și actele de violență, amenințările și intimidările despre care afirma că le-ar fi suferit (supra, pct. 55). Curtea notează că, atât în dreptul intern, cât și în cel internațional, fenomenul violenței domestice nu este perceput ca fiind limitat doar la acte de violență fizică, ci include, printre altele, violența psihologică sau hărțuirea (supra, pct. 33 și 34-42; a se vedea, *mutatis mutandis*, *T.M. și C.M. împotriva*

Republicii Moldova, nr. 26608/11, pct. 47, 28 ianuarie 2014). În plus, violența cibernetică este recunoscută în prezent ca fiind un aspect al violenței împotriva femeilor și fetelor și se poate prezenta sub diferite forme, între care violările informatice ale vieții private, intruziunea în calculatorul victimei și preluarea, partajarea și manipularea datelor și a imaginilor, inclusiv a datelor intime (supra, pct. 36, 40 și 42). În contextul violenței domestice, supravegherea cibernetică este adesea efectuată de parteneri intimi (supra, pct. 40). Prin urmare, Curtea acceptă argumentul reclamantei potrivit căruia acte precum supravegherea, accesarea sau păstrarea fără drept a corespondenței partenerului pot fi luate în considerare atunci când autoritățile naționale anchetează acte de violență domestică.

75. Or, în speță, Curtea observă că plângerea penală depusă de reclamantă pentru violarea secretului corespondenței nu a fost examinată pe fond de către autoritățile interne. Astfel, constată că cererea de percheziție electronică a calculatorului familiei formulată de reclamantă la 18 martie 2014 a fost respinsă de Poliția Tulcea pe motiv că probele care puteau fi colectate în acest mod nu aveau legătură cu infracțiunile de amenințare și lovire și alte violențe de care M.V. era acuzat (supra, pct. 11). În continuare, Curtea relevă că plângerea penală depusă la 11 septembrie 2014 pentru violarea secretului corespondenței a fost respinsă prin ordonanța parchetului din 17 februarie 2015 pe motiv de tardivitate (supra, pct. 13 și 17). Curtea consideră că, procedând astfel, autoritățile de anchetă au dat dovadă de un formalism excesiv, cu atât mai mult cu cât, potrivit argumentelor reclamantei (supra, pct. 55), necontrazise de Guvern, noul Cod penal, intrat în vigoare la 1 februarie 2014, și, prin urmare, înainte de prima cerere a reclamantei care viza efectuarea unei percheziții informatice a computerului familiei, permitea sesizarea din oficiu a organelor de anchetă în cazul interceptării fără drept a unei conversații efectuate prin orice mijloc electronic de comunicare, condiția unei plângeri prealabile fiind prevăzută numai pentru deschiderea, sustragerea, distrugerea sau reținerea fără drept de corespondenței adresate altora (a se vedea art. 302 din noul Cod penal, citat supra, pct. 32).

76. În ceea ce privește decizia definitivă a judecătoriei din 25 mai 2015, potrivit căreia plângerea reclamantei privind pretinsa violare a secretului corespondenței nu avea nicio legătură cu obiectul cauzei, iar datele publicate pe rețelele sociale erau publice (supra, pct. 21), Curtea consideră că concluziile acesteia sunt discutabile. Curtea reamintește că a admis deja că acte precum supravegherea, accesarea sau păstrarea fără drept a corespondenței partenerului pot fi luate în considerare atunci când autoritățile naționale anchetează acte de violență domestică (supra, pct. 74). Consideră că astfel de acuzații de violare a corespondenței necesită o examinare pe fond din partea autorităților pentru a putea avea o imagine globală a fenomenului violenței conjugale sub toate formele sale.

77. În plus, Curtea observă că reclamanta a susținut că fostul său soț i-a consultat abuziv conturile sale electronice, inclusiv contul de Facebook, și că

a făcut copii ale conversațiilor sale private, ale documentelor și fotografiilor sale (supra, pct. 11 și 13). Deduce de aici că reclamanta făcea trimitere la un set de date și documente electronice care nu se limitau la datele pe care le-ar fi publicat pe rețelele sociale. Curtea consideră că concluzia judecătorei potrivit căreia datele în cauză erau publice este problematică, în măsura în care autoritățile naționale nu au efectuat o examinare pe fond a alegațiilor reclamantei pentru a putea califica natura datelor și comunicărilor vizate.

78. Curtea concluzionează așadar că alegațiile reclamantei potrivit cărora fostul său soț i-ar fi interceptat, consultat și păstrat în mod abuziv comunicațiile sale electronice nu au fost examinate pe fond de autoritățile naționale. Acestea nu au efectuat acte de procedură pentru a culege probe care să permită stabilirea veridicității faptelor sau calificarea lor juridică. Curtea apreciază că autoritățile au dat dovadă de un formalism excesiv ignorând orice legătură cu actele de violență conjugală pe care reclamantul le adusese deja la cunoștință, omițând astfel să ia în considerare diferitele forme pe care le poate lua violența conjugală.

iii. Concluzie

79. Curtea concluzionează că autoritățile naționale nu au abordat ancheta penală ca ridicând problema specifică a violenței conjugale (supra, pct. 66-67 și 78) și că, procedând astfel, nu au dat un răspuns adecvat gravității faptelor denunțate de reclamantă. Ancheta privind actele de violență a fost deficitară și nu a fost efectuată nicio examinare pe fond a plângerii privind violarea secretului corespondenței, care, în opinia Curții, este strâns legată de plângerile privind lovire și alte violențe. Prin urmare, a existat o omisiune în respectarea obligațiilor pozitive prevăzute de art. 3 și 8 din Convenție și o încălcare a acestor dispoziții.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

80. Potrivit art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

A. Prejudiciu

81. Reclamanta solicită suma de 30 358 RON, adică aproximativ 6 645 EUR, pentru prejudiciul material pe care estimează că l-a suferit ca urmare a pierderii salariului său după luna noiembrie 2014 și pentru cheltuielilor aferente consultațiilor medicale de care a beneficiat în 2017. De asemenea, solicită suma de 12 000 EUR pentru prejudiciul moral pe care

estimează că l-a suferit ca urmare a suferințelor fizice și morale cauzate de violența conjugală.

82. Guvernul se opune acordării sumei solicitate cu titlu de prejudiciu material, susținând că nu există nicio legătură de cauzalitate cu obiectul cererii. În ceea ce privește suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral, consideră că este exorbitantă și nejustificată.

83. Curtea nu observă nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins și respinge această cerere. În schimb, consideră că reclamantei trebuie să i se acorde suma de 10 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Cheltuieli de judecată

84. Reclamanta solicită, de asemenea, suma de 2 136,85 RON, adică aproximativ 467 EUR, pentru cheltuielile pe care afirmă că le-a efectuat în fața instanțelor interne și a Curții. Aceasta prezintă anumite documente justificative referitoare în special la onorariile avocatului care a reprezentat-o în fața Curții, cheltuielile poștale și de traducere a documentelor, precum și la examenele medicale efectuate la 23 și 24 decembrie 2013.

85. Guvernul invită Curtea să îi acorde reclamantei o sumă corespunzătoare cheltuielilor reale, probate, rezonabile și necesare efectuate în cursul procedurii.

86. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea consideră că este rezonabil să se acorde reclamantei suma de 457 EUR pentru toate cheltuielile.

C. Dobânzi moratorii

87. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. *Unește* cu fondul excepția de neepuizare a căilor de atac ridicată de Guvern în temeiul art. 8 din Convenție și o *respinge*;
2. *Declară* cererea admisibilă;

3. *Hotărâște* că au fost încălcate art. 3 și 8 din Convenție ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor pozitive care decurg din aceste articole;
4. *Hotărâște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 10 000 EUR (zece mii de euro) plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - ii. 457 EUR (patru sute cincizeci și șapte de euro) plus orice care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 11 februarie 2020, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulamentul Curții.

Andrea Tamietti
Grefier adjunct

Jon Fridrik Kjølbro
Președinte